

Norsk vindkraftutbygging i sertifikatmarkedet

Notat utarbeidet av:

Helene Moen

Siri Hall Arnøy

Einar Wilhelmsen

Klimaendringene er den største utfordringen verden står overfor. Fossil energibruk er den klart viktigste årsaken, også i Norge - over halvparten av vår energibruk er fossil. For å komme til et nullutslippssamfunn i 2050 må vi i Norge fjerne denne fossile energibruken. Per i dag utgjør dette ca. 170 TWh. Vi må gjennomføre et grønt skifte fra fossile brensler til fornybar energi. Norges hovedvirkemiddel for å skaffe mer fornybar energi er det svensk-norske elsertifikatmarkedet, som frem til 2020 skal gi støtte til sammen 26,4 TWh ny fornybar energiproduksjon i de to landene. Det markedsbaserte virkemiddelet er teknologinøytralt, og skal sørge for at de beste prosjektene blir bygget.

To år etter at Norge ble med i elsertifikatmarkedet ser vi at det bygges lite vindkraftprosjekter i Norge sammenlignet med Sverige, til tross for at Norge har gode vindressurser. I mars 2014 ble det anslått at fem sjettedeler av de elsertifikatberettigede utbyggingene har kommet i Sverige, og bare en sjettedel i Norge. Utviklingen skyldes blant annet forskjeller i svenske og norske rammebetingelser. Disse forskjellene undergraver et ellers velfungerende markedssystem, og kan hindre at vi får en fair fordeling av fornybarutbygginger i Norge og Sverige. Vi vil i dette notatet komme med forslag til hvordan denne utviklingen kan endres.

Bakgrunn

Vindkraft er relativt nytt i Norge, med noen mindre testturbiner og parker på starten av 90-tallet, og driftsstart for den første store vindparken så sent som i 2002 (Smøla I). Rundt 2000-tallet var fossil gasskraftutbygging i Norge et tema for å skaffe mer elektrisk strøm, og det ble også bygget noen kraftverk på land. Motstanden mot fossil kraftproduksjon gav et ønske om å få til mer fornybar strømproduksjon i Norge. Det ble først forsøkt en feed-in ordning, men her ble støttenivået satt så lavt at det ikke utløste noen utbygginger. Vindkraft har ikke vært bedriftsøkonomisk lønnsomt i Norge, og fra Enovas oppstart i 2001 til 2012 fikk derfor kommersielle parker 20-40 prosent investeringsstøtte fra Enova gjennom vindkraftprogrammet. Det var noe mer vellykket, men gav langt fra nok vindkraftutbygging til å nå det politiske målet om 3 TWh vind i 2010.

Sverige etablerte i 2003 elsertifikatmarkedet - en støtteordning som gjennom salg av elsertifikater bidrar til at kraftproduksjon fra fornybare energikilder og torv blir lønnsomt. Elsertifikatene har salgsverdi fordi kraftleverandører er pålagt å kjøpe en viss andel sertifikater basert på hvor mye elektrisitet de selger. Gjennom denne ordningen får produsentene av fornybar kraft en tilleggsinntekt utover kraftprisen for strømmen de produserer, og ny fornybar kraft blir dermed mer konkurransedyktig. Etter kraftig påtrykk fra energibransjen og en rekke miljøorganisasjoner, og etter et betydelig arbeid fra ZERO ble det i 2010 besluttet at Norge skulle inngå et samarbeid med Sverige om et markedsbasert støttesystem. Oppstarten av et felles elsertifikatmarked mellom Norge og Sverige fant sted 1. januar 2012. Bakgrunnen var å få økte investeringer i vindkraft og småkraft (også torv i Sverige) på til sammen 26,4 TWh samlet mellom Norge og Sverige innen 2020. Dette var en betydelig seier, og skulle bidra til et vesentlig taktomslag i utbyggingen av vindkraft og fornybar strøm.

I Norge vil den nye fornybare produksjonen i hovedsak komme fra vind og småkraft, i tillegg til tiltak for opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk. Ordningen sier ikke noe om hvor kraftproduksjonen skal lokaliseres, men det ble lagt til grunn at omtrent like mye produksjon skulle havne i hvert land, et mål norske myndigheter har bekreftet ved flere anledninger. Det var en

betydelig engstelse fra svensk side om at norsk vannkraft skulle ta en for stor andel av sertifikatene. Energimyndigheten og NVE la derfor i 2010 fram tall som viste vannkraftpotensial på rundt 7,5 TWh i Norge. De resterende 6 TWh som utgjør den «norske» andelen av sertifikatene skulle tas med vind.

Vindkraft i Norge

I dag er det satt opp 12 vindparker større enn 10 MW i Norge, og 12 mindre anlegg og demo-/ testanlegg, se figur 1. Av parker som i dag er i drift er det i realiteten bare Midtfjellet vindpark som har blitt bygd på bakgrunn av grønne sertifikater. Parkens byggetrinn én fikk i sin tid Enova-støtte, og hadde derfor da byggetrinn to ble iverksatt allerede nødvendig infrastruktur på plass. Parken får i dag tildelt sertifikater for halvparten av sin produksjon, tilsvarende byggetrinn to. De to resterende anleggene som også får elsertifikater er Valsneset testpark og Åsen II, som er på størrelse med et testanlegg.

Konsesjoner gitt:	79
Utbygd:	
Større anlegg:	12
Mindre anlegg/demo/test:	12
Under bygging	1
Ikke utbygd:	32
Test/demo ikke utbygd:	7
Til klagebehandling:	15

Figur 1: Oversikt over alle vindprosjekter i Norge (per februar 2014)

Til tross for at så få prosjekter har blitt bygd ut siden 2012 er det mange prosjekter som har fått endelig konsesjon, og som dermed kan bygges. I figur 1 kan man se at 32 anlegg ligger inne med endelig konsesjon. Av disse anleggene har nesten halvparten fått endelig konsesjon i 2013, og en tredjedel i 2012. Det er altså mange nye konsesjoner som foreligger.

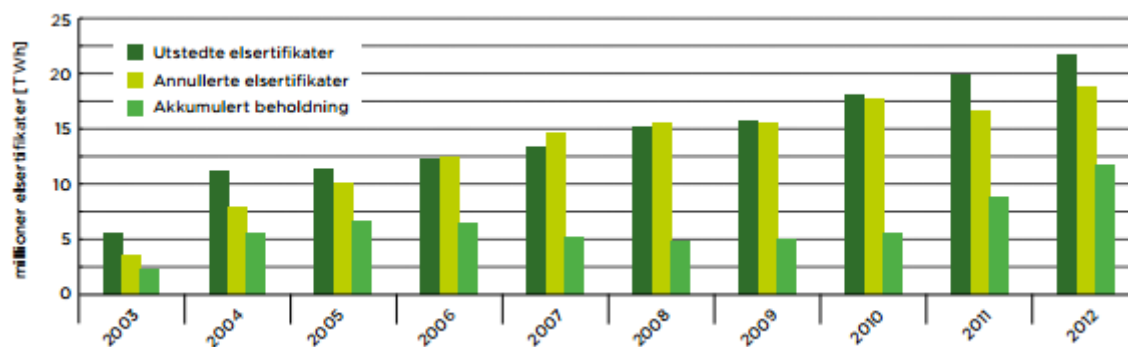
Utfordringer

Det finnes mange utfordringer knyttet til utbygging av vindkraft, som har ført til at en del av prosjektene som i dag har konsesjon ikke har blitt bygd. Utfordringene skyldes både forskjellige rammebetingelser i Sverige og Norge, og utfordringer generelt i kraftmarkedet.

Overskudd av elsertifikater

Det samlede overskuddet av elsertifikater i markedet etter annulleringen for 2013, 1. april 2014, var 12 millioner. Hovedårsaken til dette er først og fremst at det ble annullert for få elsertifikater i forhold til forbruket i Sverige, i tillegg til en underestimering av overgangsordningen. Overskuddet presser sertifikatprisen ned, og fører til mindre lønnsomhet for eierne. Effekten av dette er at færre bedrifter tar investeringsbeslutning, siden markedet er så usikkert. Figur 2 viser beholdningen av sertifikater, som siden oppstarten av ordningen har hatt en jevn økning.

Med et stort overskudd av sertifikater i markedet synker prisen dersom etterspørselen ikke øker. Dette er bakgrunnen for at NVE og Energimyndigheten i Sverige under arbeidet med grunnlaget for kontrollstasjonen av elsertifikatmarkedet i februar 2014 kom med anbefalinger om å endre på kvotekurven i begge land. Kvotekurven bestemmer hvor mange sertifikater som hvert år skal annulleres, og styrer på den måten etterspørselen etter sertifikater. Utfordringen er å påse at det innløses den mengde sertifikater som tilsvarer 26,4 TWh ny fornybar produksjon. Dersom myndighetene i begge land følger rådene fra NVE og Energimyndigheten, så vil etterspørselen etter sertifikater øke.

Figur 2: Utstedte elsertifikater, annullerte elsertifikater samt den akkumulerte beholdningen i årene 2003-2012 (NVE)

Nett

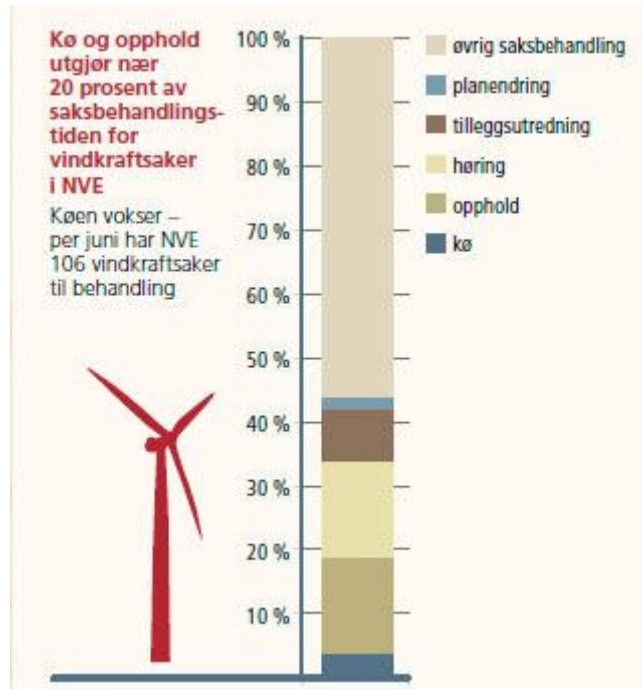
Netttilknytning er flaskehalsen for mange prosjekter i Norge, og tilgangen på nett setter ofte begrensninger på hvor fort man får bygd ut etter endelig gitt konsesjon. I områder hvor man trenger ny nettkapasitet for å bygge, setter ofte Statnett en nedre grense på hvor store prosjektene samlet må være for å utløse nettoutbygging. Et eksempel på dette er ved Fosen/ Snillfjord, hvor det er gitt konsesjon til ti prosjekter med en installert ny effekt på til sammen 1350 MW, og en forventet produksjon på 4,5 TWh. I dette området må det bygges minst 600 MW for at Statnett skal bygge nytt nett. Det er for øvrig forskjellige aktører som eier prosjektene, og Statkraft, NTE, Agder Energi og Trønder Energi har derfor inngått en intensjonsavtale for samarbeid om utbygging og drift i tre av de ti konsesjonsgitte prosjektene på Trøndelagskysten. Det er vindkraftprodusentene som må sørge for at anlegget er satt i drift innen 2020 for å kunne motta elsertifikater. Dette gjelder også dersom Statnett blir forsinket med utbyggingen av kraftlinjen og det er manglende nett som er årsaken til at kraftverket ikke er i produksjon. En forsinkelse i nettoutbyggingen kan dermed i verste fall bety at kraftverkene ikke får motta elsertifikater.

Ulik kommunal praksis

I Norge må vindkraftverk betale eiendomsskatt til kommunen hvor kraftverket er bygd dersom kommunen har eiendomsskatt. Denne vil variere i størrelse fra kommune til kommune, og gjør at det blir stor forskjell i kostnader mellom prosjekter. I flere tilfeller blir det inngått avtaler mellom utbygger og kommunen for spesifikke parker. Denne prosessen er lite transparent og er med på å skape usikkerhet i markedet.

Prosessen fram mot avslag eller godkjenning

I «Riksrevisjonens undersøkelse av effektivitet i konsesjonsbehandlingen av fornybar energi» kom man frem til at det i gjennomsnitt tar 5,5 år å behandle vindkraftsaker med konsekvensutredning, og at dersom saken påklages tar saksbehandlingen ytterligere to år. Dette betyr at prosjekter som ennå ikke har søkt konsesjon vil få det travelt med å nå oppstart innen 2020 for å få tildelt elsertifikater. Figuren 3 er hentet fra Riksrevisjonens rapport, og viser en oversikt over hvilke prosesser som tar lengst tid. Kjø og opphold utgjør omtrent 20 prosent av saksbehandlingstiden, se figur 3. Analysen ble gjort på bakgrunn av prosjekter som ble ferdigbehandlet i perioden 2009-2013. Det ble identifisert flere deler av saksbehandlingen som kan effektiviseres, og et av hovedfunnene som forsinker både saksbehandling og utbygging er mangel på nettkapasitet.

Figur 3: Behandlingstid i NVE per juni 2013 (Riksrevisjonen 2014)

Dagens prosjekter

Tabell 1 på neste side viser en oversikt over hvilke utfordringer som er knyttet til de forskjellige vindkraftprosjektene som i dag har fått endelig konsesjon, men som ikke er utbygd. Det kommer klart frem at nett er en av de største utfordringene for norsk vindkraft. Utfordringene betoner seg både som utfordringer i eksisterende nett, og i felles nettløsninger som må inn til de nye parkene. I tillegg kommer det klart frem av tabellen at også fordelingen av eiersits¹ er noe som kan utsette ferdigstillelse av prosjektene. Intensjonsavtalen mellom Statkraft, Agder Energi, NTE og Trønder Energi for utbygging og drift av vindparkene Storheia, Kvenndalsfjellet og Roan i Fosen/ Snillfjord området ble inngått for å løse utfordringer blant annet knyttet til nett. Statnett har ikke ønsket å bygge ny nettilgang før de er forsikret om at minimum 600 MW blir bygd. Avtalen vil dermed også løse nettutfordringen for de andre parkene i området. Eiersitsen i selskapet har også blitt avklart, hvor Statkraft vil eie majoriteten i det nye selskapet på 50,1 prosent, Agder Energi 20,9 prosent, og NTE og Trønder Energi vil eie 14,5 prosent hver.

Andre utfordringer for vindkraftprosjekter er finansiering, og ventetid knyttet til klagebehandlingen hos OED. Ett av prosjektene søker om endringer på konsesjonen som følge av ny teknologi, og må derfor gjennom en ny prosess.

¹ Fordeling av eierandeler

Nett	Nett og uavklart eiersits	Eiersits	Finansiering	Behandling hos OED	Endring av konsesjon
Bjerkreim (Eikeland-Steinsland), Gravdal, Gismarvik, Lutelandet, Vindkraftverk, Måkaknuten, Skinansfjellet	Haram, Frøya, Sørmarkfjellet (tidligere Oksbåsheia), Roan, Svarthammaren/Pållifjellet, Hitra 2, Storheia, Kvenndalsfjellet, Geitefjellet (SAE Vind DA), Stigafjellet, Bessakerfjellet II, Harbakfjellet, Remmafjellet (Zephyr AS)	Ånstadblåheia	Andmyran, Svåheia, Hamnefjell	Raudfjell, Royrmyrå	Tysvær

Tabell 1: Utfordringene til dagens vindkraftprosjekter (per mars 2014, utarbeidet med hjelp fra NORWEA)

Forskjeller i det svenske og norske markedet

Målet med sertifikatordningen er at de beste og mest lønnsomme prosjektet blir bygd, uavhengig av om prosjektet ligger i Sverige eller i Norge. For å kunne velge de beste prosjektene må man ha en del konsesjoner som man kan velge mellom. En utfordring i dagens marked er at ulike rammebetingelser gir svenske prosjekter en konkurransefordel sammenlignet med de norske. Da systemet ble utarbeidet trodde man at summen av ulikheter i rammebetingelser og naturgitte forutsetninger kunne gi en noenlunde jevn fordeling mellom landene. I praksis ser dette så langt ikke ut til å skje - som beskrevet tidligere investeres det så langt i mye større grad i vindkraft i Sverige enn i Norge.

Tre hovedforskjeller

Det er tre hovedforskjeller på det norske og svenske markedet som bidrar til at det er mer lønnsomt å bygge vindparker i Sverige enn i Norge:

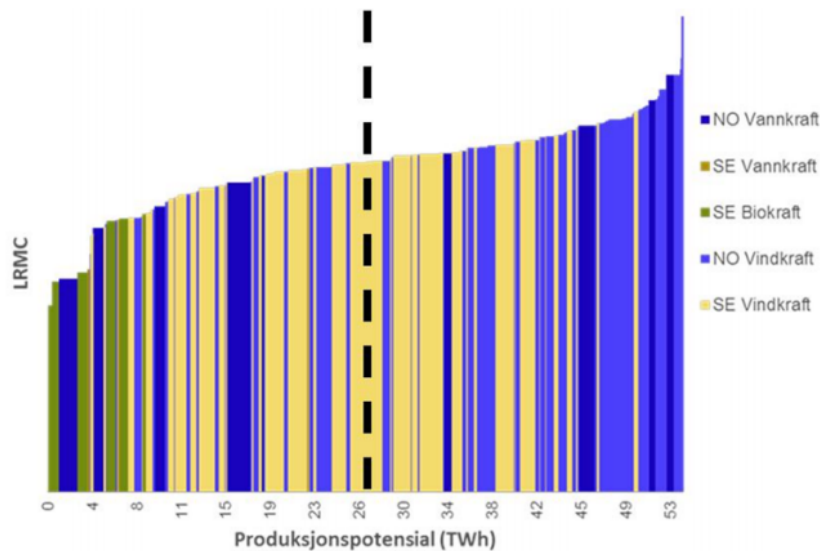
- 1) Skattesatsene og avskrivningsreglene er ulike. Den norske skattesatsen er på 27 prosent, mens den svenske skattesatsen er lavere, på 22 prosent. Norske prosjekter trenger derfor omtrent fem øre/kWh mer i inntekter for å oppnå samme avkastning som svenske vindkraftprosjekter etter skatt. I et marked hvor produsentene får 45-46 øre/kWh gir dette svenske prosjekter en konkurransefordel. Hovedårsaken til de store forskjellene er at avskrivningsreglene i de to landene er forskjellige. I Norge benytter man saldoavskrivninger på vindkraft med en avskrivningstid som samsvarer med levetiden, omtrent 20-25 år. Man har mulighet til å skrive av 30 prosent første året, og 20 prosent i påfølgende år. I Sverige har man mulighet til å benytte både lineære avskrivninger og saldoavskrivninger, og man har i tillegg et stort handlingsrom hva angår avskrivningssatser og avskrivningstider. Dette innebærer at svenske vindparker kan ha mesteparten av sine investeringer avskrevet etter fem år. Det tar altså mye lengre tid å avskrive vindparker i Norge enn i Sverige. Kommuner i Sverige får også fritak for energiavgift for den mengden kommunens egne vindkraftverk selv produserer. Denne er på omtrent 30 øre/kWh, og kan gjøre stor forskjell i prosjekters lønnsomhet.
- 2) Sverige har en «grace-period» som tillater utbyggere å bli forsinket opptil 2 år og fortsatt få sertifikater, mot en avkortet sertifikatperiode på opptil 2 år. Dette reduserer risikoen for investorer betydelig sammenlignet med den norske modellen der utgangspunktet er at man ikke får sertifikater i det hele tatt om prosjektet forsinkes og oppstartsdato blir på «feil» side av 2020.

Det er rimelig å anta at denne økte risikoen vil reflekteres i finansieringskostnadene til prosjekter, og denne effekten vil øke jo nærmere man kommer 2020.

- 3) I Norge har man ikke standardiserte regler for eiendomsskattegrunnlaget, noe man har i Sverige. Dette gir bedre forutsigbarhet i det svenske markedet, samtidig som det bidrar til økt usikkerhet i det norske markedet.

Anslått fremtidig markedsfordeling

Konsulentselskapet THEMA utførte i 2012 en rapport på oppdrag fra Energi Norge som analyserer hvordan fordelingen av sertifikatkraft mellom Norge og Sverige påvirkes av skattereglene i de to landene. De kom i denne rapporten frem til at dersom man fortsetter med dagens rammevilkår så vil omtrent 11,4 TWh ny fornybar energi i form av vind, vann og bioenergi bygges ut i Norge frem mot 2020. Til sammenligning vil 15 TWh bygges ut i Sverige innen 2020 med dagens rammevilkår. Av Norges 11,4 TWh er det anslått 6 TWh vind, dette er halvparten av de anslåtte vindkraftutbyggingene i Sverige på omtrent 12 TWh. For en totaloversikt over produksjonspotensialet med dagens rammevilkår i Sverige og Norge, se figur 5 under.

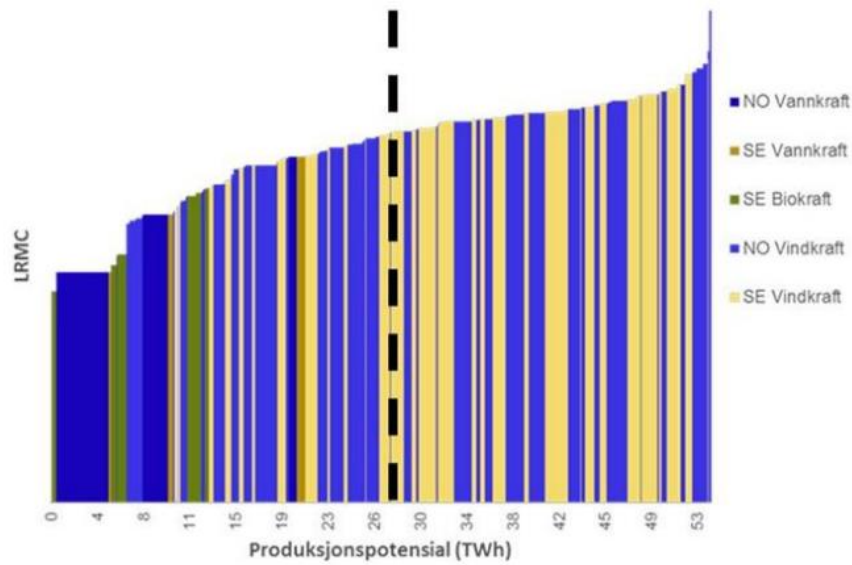

Figur 4: Tilbudskurve fram mot 2020 med dagens rammevilkår (Thema)

Etter rapporten ble utgitt er det gjort visse endringer i det norske skattesystemet, den norske skattesatsen har blitt redusert fra 28 til 27 prosent og den svenske fra 26,3 til 22 prosent. Dette vil ikke skape nevneverdige endringer til bildet som er framvist.

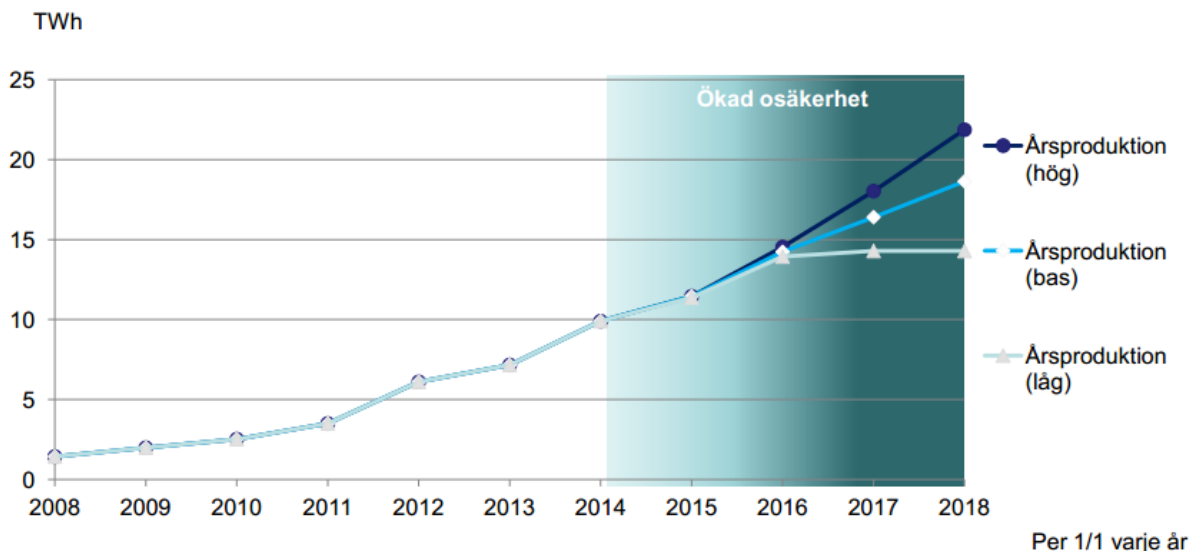
Det ble i den samme rapporten også gjort analyser av hvordan tilbudskurven ville sett ut dersom begge land hadde hatt like rammevilkår. Dersom rammevilkårene i Norge og Sverige hadde vært like, ville man hatt tilbudskurven som vist i figur 5 under. I dette scenarioet ville all vannkraftproduksjon blitt realisert, som vil si 7 TWh i Norge og 0,5 TWh i Sverige. Svensk biokraft på 3 TWh ville også blitt realisert. I tillegg ville hele 10 TWh norsk vindkraft blitt realisert, og 6 TWh svensk vindkraft. Store deler av vindkraftinvesteringene ville ha flyttet fra Sverige til Norge dersom rammevilkårene i Norge og Sverige hadde vært like i følge THEMA's metode for analyse av skatteeffekten.

Figur 4-4: Tilbudskurve fram mot 2020 – like rammevilkår

Figur 5: Tilbudskurve fram mot 2020 med like rammevilkår for Sverige og Norge (Thema)

Rammevilkårene for utbygging er som vist i figur 4 og 5 svært viktige, og avgjør på mange måter hvor det bygges. Det er ikke et mål å endre rammevilkårene slik at vi ender opp med tilbudskurven i figur 5, hvor det bygges mye mer i Norge enn i Sverige. Det vil derfor ikke være et poeng å endre rammebetingelsene til det bedre for norsk vannkraft, som allerede har 103 anlegg som mottar elsertifikater per februar 2014. Målet må være å endre rammebetingelsene i Norge slik at man får en fair balanse for utbygging i begge land, og at de beste prosjektene dermed faktisk bygges.

Figur 6: Prognoser for utvikling av vindkraftproduksjon (Svensk Vindenergi 2014)

Svensk Vindenergi utfører hvert år kvartalsvise prognoser for utviklingen av svensk vindkraftproduksjon, basert på data fra deres medlemmer. I figur 6 kan man se at fra 2012, som var året da Sverige og Norge gikk sammen om et felles sertifikatmarked, til 2018, så er produksjonen

forventet å øke mellom 9 og 16 TWh. Fortsetter prognosen med samme utvikling som anslått i basisscenarioet («bas» i figur 6 under) så vil svensk vindkraft i 2020 stå for 18 TWh av 26,4 TWh i sertifikatmarkedet. Det vil altså være 8,4 TWh igjen til norsk vind- og vannkraft og svensk vann og torv. Grafen inkluderer kvotejusteringene foreslått av Energimyndigheten i Sverige og NVE i Norge i forarbeidet til kontrollstasjonen 2015.

Lønnsomhet

De beste prosjektene krever rundt 50 øre/kWh for å gå rundt, og de dårligste rundt 60 øre/kWh. På grunn av blant annet det store overskuddet i markedet i dag, så får stående parker med dagens priser mellom 45-46 øre/kWh. Dette er mindre enn hva de beste parkene krever for å være lønnsomme. Resultatet er at parkene ikke greier å betale ned lån som er tatt opp for å investere i parken, og at belåningsgraden øker ytterligere.

Frykt for priskollaps

Priskollaps er også en frykt i markedet. Etter at NVE og Energimyndigheten i Sverige kom med sine forslag til endringer i sertifikatmarkedet, ble det klart at det sannsynligvis vil bli en endring i kvotekurven i begge land. Endringene trer ikke i kraft før i starten av 2016, men frykten blant vindkraftaktører er at alle investerer samtidig ettersom etterspørselen vil stige, og at det felles målet på 26,4 TWh blir overopnådd. Dette kan føre til at prisen i markedet går mot null fordi etterspørselen etter sertifikater ikke vil matche tilbudet.

Diskusjon

Det er flere ting som gjør at Sverige leder i løypa mot utbygging frem mot 2020. Sverige startet med sertifikatmarkedet allerede i 2003, og denne satsingen er noe av hovedårsaken til at Sverige i 2011 hadde fire ganger så mye vindkraft installert som Norge. Økningen i ny fornybar produksjon har for øvrig ikke vært jevn gjennom hele perioden systemet har vært operativt. Sverige økte fra 2004-2007 sin nye fornybarproduksjon gjennom elsertifikatmarkedet med kun 2 TWh, sammenlignet med en økning på 9 TWh i perioden fra 2008-2012. Dette kan vitne om at de første årene var en læringskurve for Sveriges del, og at det er det samme fenomenet vi opplever nå i Norge. Men skal vi i Norge bruke like lang tid på å komme i gang med sertifikatmarkedet og vindkraftutbygging, så vil vi ikke rekke å ta investeringsbeslutninger før det er for sent med dagens markedsstruktur, fordi man kommer for nærme 2020, og løper risikoen at man ved forsinkelse vil ende opp uten sertifikater i det hele tatt.

Videre kan man klart se at forholdene som ved oppstarten av sertifikatmarkedet ble lagt til grunn ikke er like gjeldende. Da fryktet svenske aktører at norsk vannkraft ville ha rollen som man i dag ser at svensk vindkraft har. Dette ble løst ved at NVE kunne vise at potensialet neppe var større enn 7,5 TWh. Samtidig var det også klart at avskrivnings- og skattereglene i Norge og Sverige var forskjellige, men antagelsen som ble gjort var at dette ville jevnes ut fordi vindforholdene var så mye bedre i Norge. Teknologit utvikling, i tillegg til mindre forskjell i vindforhold enn hva som opprinnelig var antatt, har ført til at forskjellene i markedet er utjevnet. På grunn av at Sverige fortsatt har bedre rammebetingelser i form av lavere skatter og avgifter, så bygges mesteparten av vindkraften i markedet i Sverige. Forskjellene i markedet utgjør totalt i omtrent 5 øre/kWh, som utgjør omtrent 10 prosent av inntjeningen for aktørene.

Dersom dagens trend fortsetter frem mot 2020 vil svensk vindkraft stå for omtrent 70 prosent av det totale sertifikatmarkedet. Potensialet for norsk vind og vann, og svensk sol, vann og bio vil da bli 6,1 TWh, dersom man trekker fra de 2,3 TWh som allerede er bygd ut innenfor disse områdene. Det blir med andre ord lite igjen til vind i Norge dersom det ikke settes inn tiltak for å få like rammevilkår for vind i Sverige og Norge.

I et nordisk perspektiv er det ikke så viktig hvor den fornybare strømmen kommer fra, det viktigste er at den skal erstatte fossil energi. Det er tydelig på antallet konsesjoner som er gitt at det er et enormt potensial for fortsatt fornybarutbygging, og det vil være stort behov for denne energien i det grønne skiftet mot nullutslippssamfunnet. Ulike rammebetingelser er med andre ord ikke avgjørende for miljøgevinsten, men er viktig for utviklingen av en ny norsk næring, verdiskaping, og for å demonstrere til resten av Europa at felles markedssystemer for effektiv fornybarutbygging kan virke på en fair måte.

Tiltak og virkemidler

Elsertifikatmarkedet er det viktigste virkemiddel vi har for å øke produksjonen av fornybar energi som igjen skal erstatte fossil energi for å minske våre klimagassutslipp. Til nå har det nesten ikke blitt bygd ut vindenergi i Norge. Det kan se ut som om det skyldes utfordringene skapt av de ulike rammebetingelsene i Sverige og Norge, og i de neste avsnittene vil vi beskrive tiltakene og virkemidler som må innføres for å øke lønnsomheten og minske risikoen for norske vindkraftprosjekter, og for å oppnå en mer fair fordeling mellom norske og svenske prosjekter.

Avskrivningsregler

Sertifikatmarkedet bygger på at markedet selv velger de beste prosjektene blant dem som har fått konsesjon. Dette er en samfunnsøkonomisk fornuftig måte å bygge fornybar energi på. Mens sertifikatsystemet har utløst småkraftprosjekter i Norge, bygges det i dag mye mer vindkraft i Sverige enn i Norge. Dette skyldes ikke at de svenske prosjektene har lavere kostnad eller bedre vindforhold - det skyldes at de gis bedre rammebetingelser. Vi får med andre ord mindre vindkraft i Norge, uten at det for samfunnet som helhet er billigere prosjekter som realiseres. ZERO ønsker likere rammebetingelser for norsk og svensk vindkraft, for å sikre at de beste prosjektene velges og for å bidra til mer vindkraft i Norge. Vi foreslår derfor å innføre grønne avskrivningssetser for vindkraft, hvor satsen for nye investeringer i vind økes med 7,5 prosent over en fireårsperiode.

«Grace period»

Dersom norske vindkraftprosjekter ikke tar investeringsbeslutning enten i 2014 eller 2015 så er det stor usikkerhet knyttet til om man rekker å bli ferdigstilt til 2020. Norske anlegg som ikke får startet opp før utgangen av 2020 får ikke tildelt sertifikater frem mot 2035. Dette skjer uavhengig om det er kraftprodusenten selv som er skyld i forsinkelsene eller ikke. I praksis betyr dette at for eksempel en forsinket linjeutbygging fra Statnett sin side kan innebære at produsenter går glipp av elsertifikater. Det foreslås derfor at dagens regelverk utdypes, og at også norske vindkraftverk får mulighet for en «grace period», slik svenske aktører i dag gjør. Dette vil innebære at prosjekter som er påbegynt innen 2020 vil få sertifikater selv om de ikke har oppstart før i 2021 eller 2022. Disse prosjektene vil få avkortet elsertifikatperioden med henholdsvis ett og to år. Dette vil redusere risikoen for investorer og samtidig opprettholde fremdriften for utbyggingen.

Veien videre

I forarbeidet til sertifikatmarkedet heter det at: «Utgangspunktet for et velfungerende felles elsertifikatmarked er at rammevilkårene for markedsaktørene så langt som mulig er likeverdige». Det vi ser i dag er at fem sjettedeler av vindkraften i det svensk-norske elsertifikatmarkedet bygges i Sverige. Selve markedsmekanismene fungerer som de skal, men forskjellige avskrivnings- og skatteregler i Norge og Sverige forskyver markedet til Sveriges fordel. Det er avgjørende at tiltak blir satt i verk nå for å sikre en mer fair utbygging i tiden frem mot 2020. Dette er viktig både for å sikre norsk verdiskaping i det grønne skiftet, og for å vise Europa at markedsstyrte mekanismer for kostnadseffektiv utbygging av fornybar energi kan spille en viktig rolle i veien frem mot nullutslippsamfunnet i 2050.

